

23.93x27.16	1/2	עמוד 22	מקור ראשון - שבת	03/2021	76615152-3
הטפרייה החדשה הוצאה לאור - 77070					

פעם שאתה מגיע בעל כורחך למחלקה פנימית או חדר מיון – ופשוט אינך רוצה להרגיש ולחוות זאת יותר. ועם זאת, אינך בטוח כבר שתצליח לישון בשקט.

צמח רעיל

לתחושות הקשות תורם גם הקצב האיטי של הרומן, לפחות בתחילתו. הוא מציג משפחה גרעינית ששני אסונות ככדים כוננו את הווייתו. סוון היא רופאה מרדימה, אחיה הוא דריק הפסיכואנליטיקאי שאיבד לא מזמן את אשתו האנה, שהייתה גם חברה הטובה ביותר. סוון נשואה לפטר, שגם הוא פסיכולוג, ויש להם בת גדולה בשם רוס, אבא במצב של דמנציה וסיעודיות, ורודה בשם ליידיה, שברגע אחד מגדירה אותם היטב: "האסון של פני (אימם של סוון ודריק נפלה אל מותה מצוק) הטיל צל על כל מה שקרה אחר כך. אנחנו לא נקשרים. אנחנו חרשיים מהאובדן. לכן אנחנו לא מעיזים להתרבות" (עמ' 187).

על פניו, לפחות בהתחלה, המשפחה למורת הטררגדיות מעוררת חמלה. היא נראית שבירה, ודומה כי פרטיה נאחזים אחד בשני כמו ענפים בסופת החיים, אחרת הגשם הנורא והרוחות ייקחו אותם לתהום הפרטית של כל אחד מהם.

אל המשפחה הזו צועד נכוחה בחור צעיר בשם אלרד סכורמן, כמו אל תוך תאונה בהילוך איטי. ענף ללא עץ, ללא דבר שמחבר אותו אל האדמה. סכורמן מגיע לטיפול אצל דריק ולהתמחות אצל סוון, הוא מתחיל לפתח יחסים עם רוס, ואין לו מושג שהשלושה קשורים, ובעיקר אין לו מושג שהוא הולך ונלפת בתוך צמח רעיל. גם לחלקי המ"שפחה אין מושג. הם חסרי מודעות לרעל המפעפע בתוכם, זה המחבר ביניהם ויוצר אפקט של דבק שאותו הם נושמים כל חייהם. לכן הם מקישים כי הם מחוסנים, או שנולדו עם נוגדנים. אולי רק רוס היא שתצליח לנקות אותו מתוכה.

הרחק מהחנק האנושי

אנקוויסט, שבעברה פיתחה קריירה מוזיקלית, מחלקת את הרומן לשלושה חלקים, כמו בפרק הכי טוב בצורת סונטה קלאסית: אקספוזיציה, פיתוח, רפרזיז, ובסוף מופיעה קודה החותמת את היצירה. החלקים הראשונים, כאמור, איטיים, קודרים, חונקים, ואינם טומנים בחובם ולו כזית מן העומד להתרחש. היא ממשיכה בקצב האיטי עד סוף שלב הפיתוח, וכמו בסונטה, הרפרזיז אמנם מציגה את אותן תמות קודמות, אך בהחלט ב"סולם" אחר. הקצב לכאורה הוא אותו קצב, אבל הענפים מתחילים להיות שבירים יותר, הסופה הולכת וגוברת. ובעיקר גובר הממד הדרמטי ברומן, שבתחילה שמר על מקצב אקספוזיציוני לעילא, וברפרזיז הוא כמו סוסים שיוצאים בדהרה מהאורות. הם כבר אינם מריחים את זיעת הסניטרים בבית החולים, את החנק האנושי השורר שם, את עובש הזמן, גם נוכח החולי וגם נוכח הצוות הרפואי. הצוות, גם הוא מהווה תמימה בפני עצמו; גם הוא עץ שנראה איתן בהתחלה, אך מהר מאוד לא עומד בסערה.

נוגע ללב עד אבסורד הוא הרגע שבו מנהל הציוות מציע לרופאים לחלוק ולשתף רגשות באופן קבוע, כמו חלק מתורנות שבועית, יוזמה שככל הנראה מאיצה את שבירת העץ – התפרקות המחלקה לרסיסים. בשלב הרפרזיז מתחילים פתאום לחוות חרדה ויפוי. שילוב שהוא רעיל, קסום ולופתני.

מנהלת את חרדותיה דרך התפקיד שלה כרופאה מרדימה צילום: שאטרסטוק

סערה רדומה

רומן בית החולים של אנה אנקוויסט מתמקד ברופאה מרדימה ממשפחה למודת טרגדיות, שעברה מכונן את הווייתה ואת חרדותיה. סיפור היפר-ריאליסטי קודר

/ עמיחי שלו /

313), וזאת בניגוד לפסיכואנליזה שגורסת כי הפ"ציינט חייב לשאוף בכל רגע להבין מה קורה בתוכו. מכיוון שאנקוויסט היא גם פסיכולוגית, נראה כי היא הבינה שרוב המשותף בין ספרות ופסיכולוגיה, והתכונה שאולי הכי דומה ביניהן היא הפחדים של כל אחת מהן נוכח המציאות והמקום שלהן בתוכה. הניגוד הזה, לדבריה, ריתק אותה, כי הרופאה המרדימה תמיד ממהרת עם אופיאטים לכל מקום שיש בו חשד לכאבים. "היא מרדימה את המסלול העצבי, שדקירות הכאב אצות בו אל הקורטקס, מע"דיפה לחסל אותן לפני שיגיעו למעלה, אל קפלי המוח ויהפכו שם לתחושה" (עמ' 174).

רומן בית החולים שיצרה הסופרת ההולנדית אכן עלול להפעיל את אותו אינסטינקט בריחה נוכח תחושה היפר-ריאליסטית גורפת, שממש מכניסה את הקורא לתוך רזולוציות של עליבות וחולי, ועלולה לגרום לו להריח את צחנת ההפרשות וחרימרי החיטוי, המתמוגגת היטב עם ההומור העצי של הצוות הרפואי. ואם לא הצלחת לברוח, אתה מהר מאוד רוצה להשתטח על אחת המיטות ושירדמו אותך, כי הכנת מה קורה בתוכך – מה שקורה בכל

הנחה בסיסית רווחת בספרות גורסת כי רומן שמתרחש רובו בבית החולים, איכותי וייחודי ככל שיהיה, מפעיל מיידית את אינסטינקט הבריחה של הקוראים. אף אחד לא רוצה לקרוא על חולי, גם אם הסיפור נושא בתוכו קורטוב של אופ"טימיות. סדרות הטלוויזיה המעמידות במרכזן חרדי מיון עושות זאת בצורה סטריילית, סינטטית, ואפילו אסתטית, ומטביעות את עצמן בתוך סחי של רגשי נות נוסחתית.

סופרת כמו אנה אנקוויסט ההולנדית לא יכולה להישאר במים רדודים כאלו. כשלקחה על עצמה את המשימה להיות "סופר במחלקה" בבית חולים, לאחר שפנו אליה בנידון, היא בחרה מיידית במ"חלקת ההרדמה. הרופא המרדים אחראי על פעור לת הרדמת המטופל לטובת פרוצדורה כירורגית, כללית או אזורית, ובמהלכה הוא גם אחראי לניטור מצב החולה והשגחה על מערכות החיים הקריטיות שלו. על כך היא כותבת באחרית דבר, "הרופא המ"רדים מגן על הפציינטים שלו מפני החישה, ומחשיב את עבודתו כמוצלחת אם הפציינט לא יודע דבר וחצי דבר על הכאב שנגרם לו במהלך הניתוח" (עמ'

המרדימים

אנה אנקוויסט מהולנדית: רן הכהן הטפרייה החדשה, 314 עמ' 2021

6.66x26.99	2/2	עמוד 23	מקור ראשון - שבת	03/2021	76615153-4
הספרייה החדשה הוצאה לאו - 77070					

מרטין היידגר הגדיר את החרדה כתחושה של "אי ביתיות מפלצתית". אפשר לשים לב שבצד היסוד הבסיסי של המשפחה על כל פרטיה הוא החי רדה. סיון אף מודה בכך, ברגע של מודעות עצמית, כי המדים הכחולים שהיא לובשת הם הגנה מפני חרדת המוות וחרדת הנטישה. אבל היא לא מודעת לכך שגם המדים הכחולים הם גשר סלק - ביטוי ציורי שמשמעו יוזמה חסרת סיכוי.

היא מנסה לנהל את חרדותיה דרך התפקיד שלה כרופאה מרדימה. לעיתים היא מתייחסת לעבודתה כאל סובלימציה של הורות הנשמטת ממנה, אך גם כאל מקור מפלט. "כשאני רואה פנים, נוגעת בעור, מבחינה בפחד, בכאב, כשאני מסבירה משהו, כשאני מרגיעה, כשאני עוזרת למישהו לעלות על שולחן הניתוחים ומדברת אליו ברוך ומכניסה את האינפר זיה, כשאני דואגת שיהיה רגע של שקט בחדר הניתוח ורק אז מרדימה אותו - זה בדיוק כמו שהייתי משכיבה לישון את רוס, בזמנו" (25).

חרדה ועיוורון

למעשה, סיון משליכה אל תפקידה את רוב רכיבי האופי המכוננים את הווייתה הקיומית. את כל החומרים המכוננים את הרעל הבלתי מודע המקורד בה. "כשאת מרדימה משהו, את אחראית לתהליכים הכי בסיסיים... נשימה, לחץ דם, מחזור הדם, טמפרטורה. את לוקחת על עצמך הכול, ואם משהו לא בסדר, זו אשמתך. בעצם את לוקחת על עצמך משהו שאת לא יכולה, זה ממש מפחיד" (47).

אל תוך הרגעים המגדירים הנפלאים הללו, מצטרף רגע שבו אחיה, דריק, מגדיר זאת באופן חד, פולח ופרופורציונלי לעילא: "הרופא המרדים משאיר לאחריים את מלאכת התליין" (138). בסור פו של דבר סיון אכן משמשת כתליינית בעצמה, תליינית טרגית בעל כורחה, תליינית של משפחתה, של חייה. אך דומה כי בלי משים הפכה גם לתליינית של החרדה שלה.

בדיעבד, כשבוחנים מה הביא לחורבנה, במיוחד נוכח הממדים הפסיכואנליטיים הרבים המקיפים אותה ואת הדמויות האחרות, משהו נותר חסר מענה. היא ואחיה פנו בלי דעת לנתיבים של הרס עצמי, שדומה שהיו מקבילים, אך לפתע הצטלבו בצורה מצמררת. ובכל זאת, המסקנה היותר סבירה היא שהחרדה היא תמיד סערה רדומה, שאין לה מושג מתי תתחיל לרעום, באיזה מקום, באילו נסיבות ומה יהיה מחירה. במילים פשוטות יותר, כדי להכרית את החרדה יש להכרית את החיים. ברם, המשפט של היידגר אינו מטבע בעל שני צדדים. לא ביתיות מחכה מן העבר השני של החרדה, לא ריפוי, אלא ריקנות ואינות.

"המרדימנים" הוא רומן שלהנאה ממנו יש יסוד מזוכיסטי. הוא מתחיל באופן קודר, ומסתיים באופן טרגי. אין בו נחמה, והוא באמת משאיר תחושה היפר-דאליסטית של חוסר אונים, כמו שאמנם חווים במחלקה פנימית. אבל זה גם כוחו: הוא חודר לך לעצמות, למדדי לחץ הדם, לקצב הלב, לקצב הנשימה והסטורציה. הניתוח הצליח. הגוף נותר בחיים. הנשמה משוטטת מעונה. "אינטרוספקציה, כך למד בהכשרה, להפנות את המבט פנימה ולא להיבהל ממה שרואים" (87), מזכיר דריק לעצמו כשהוא על המסלול העיוור לתהום. הרומן גורם לך לתהות על כך שאולי לעיתים הפתרון הוא עיוורון. אולי הפתרון הוא פשוט להירדם עד שתעבור הסורפה, גם אם היא תימשך חיים שלמים. ●